1880. XII. évfolyam. 38. szám. Kedd, február 24.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve
Egy évre 10 frt. Negyed évre 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 „ Egyes szám — „ 5 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: fő-piacz, VECSEY-ház, földszint a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
TELEGDI K. LAJOS és ifj. CSATHY KAROLY könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. Egyébütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczen-vidéki „függetlenségi párt" közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmű, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér"-en megjelenő közlemény minden petit sora 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugyszintén kéziratok nem adatnak vissza.

Országos költségvetésünk.

Debreczen, febr. 24.

Nincsen könnyebb és háládatosabb munka, mint olyan helyen és körülmények közt költségvetést késziteni, és feltálalni, hol deficzitre kilátás nincsen, vagy ha némi kis deficzit mutatkozik is, az a jövedelmeknek természetes utoni fejlesztése által fedezhető.

Hazánk egyáltalában nem sorozható az ilyen boldog országok közé.

Már 1867-ik évben a kiegyezés alkalmával olyan terheket vállalt magára, — melyet hogy belügyeit is rendezhesse — jövedelmeiből alig lett volna képes fedezni.

Tehát olyan terhek átvállalása mellett olyan kormányra lett volna szükségünk, melynek tagjai a magánérdekek mellőzésével, egyedül a haza jobblétét tüzték volna ki czélul.

Fájdalom, ilyenekkel még eddig nem volt szerencsénk találkozni, ha akadtak is egyesek, kik a kormányban ellenzéket képeztek, a kormány tagjainak többsége által a kilépésre kényszerittettek, ennek következménye lett, hogy hazánk anyagi helyzete épen felelős kormányaink alatt mindig roszabbá roszabbá lett, adósságaink folyton növekedtek, s részint a kiegyezés alkalmával elvállalt adósságok kamatai, részint az 1867-ik évi kiegyezés alkalmával, és a mostani kormány által ujólag megteremtett közös ügyek költségei, és végre alkotmányos kormányaink által 1867 óta felvett kölcsönök kamatai elannyira felemésztik az ország jövedelmét, hogy ma már az ország belkormányzatára nem jut több mint alig néhány millió forint.

Ilyen összeggel, mely még a tulságosan felcsigázott adóknak befolyásától tétetik függővé, hogyan lehetne egy országnak a földmivelés, ipar s kereskedelem fejlesztése által jövedelmi forrásokat nyitni?

1873-ban tagadhatatlan, hogy már nagyon rosszul állott országos pénzügyünk, és ekkor vállalkoztak Tisza Kálmán s minisztertársai ennek rendezésére.

Jelen évben 27½ millió deficzittel, — tehát nem 17½ millióval, mint menynyire szeretnék némely lapok reducálni, — terjesztetett be a költségvetés.

A kormánypártiak még ennek is örülnek, mert ebben hazánk pénzügyi javulását látják, a mennyiben midőn Tisza Kálmán átvette a kormányt, már akkor a zárszámadások szerint 60 millió maradt fedezetlenül.

Mi ezen örömnyilvánitást nem nevezhetjük másnak, mint vagy tudatlanságból, vagy szolgai engedelmességből, vagy épen rosz akaratból kifolyónak, mert

igaz, hogy a mostani költségvetés csak 27½ millió hiánnyal van beterjesztve, de 1873-tól fogva 36 millióval emeltetett az adó, és nem kell felednünk, hogy az előbbeni kormányok igen sok milliókra menő beruházásokat tettek, már most ha ezeket mind összeszámitjuk, látni való, hogy az ország pénzügyi helyzete tetemesebben rosszabbul áll most, mint midőn a pénzügy rendezésre Tisza Kálmán vállalkozott.

Kétségbe ejtő körülmény az országra nézve, hogy midőn valaki egy már megromlott pénzügyi helyzet javitására vállalkozik csak azért, hogy a piros bársonyszékbe befészkelje magát, s vállalata alatt a pénzügyi helyzet napról napra roszabbul, és mégis elég bátorsága van helyét továbbra is megtartani. Ilyen vállalkozókkal az ország helyzete nem javulhat.

De Tisza Kálmán kormányzása nemcsak az országos pénzügyi helyzetet tette tönkre, hanem egyuttal semmivé tette Magyarország összes lakosainak is anyagi jólétét.

Szomoru szinben tünteti fel Lukács Béla képviselő ezen anyagi helyzet mikénti állását, mikor a hivatalos közlöny kimutatása szerint Magyarországon az 1879. évben 60 millió forint becsértékü vagyonnál többre intéztetett birói végrehajtás, s már a folyó év minden napjaira naponként 200 ezer frt becsértékü ingatlanra tüzetik ki árverés. Maga a kormány be nem fizethetett néhány frt adótartozásért a tartozók ingatlan vagyonait árvereltети el, s teszi az adófizető tulajdonosokat földönfutókká.

Ilyen kormány, mely sem az ország pénzügyei rendezésére nemcsak nem képes, hanem az országot naponként a megsemmisülés örvényébe taszitja.

Olyan kormány, mely az országos pénzügyen egyátalában nem jövedelmi források nyitásával, hanem az adók folytonos emelésével akar csak segiteni.

Az olyan kormány, mely az ország lakosainak vég elszegényitését tüzte ki czélul, nem méltó arra, hogy támogattassék, s ha az ilyen kormányférfiak nem birnak elég hazaszeretettel, hogy hazájuk jólétét eltávozásukkal segitsék elő, minden hazáját szerető embernek egyformán, s kitartóan oda kell törekedni, hogy az ilyen kormánytól szegény hazánk, minden áron megszabadittassék.

Politikai szemle.

Debreczen, febr. 24.

(A függetlenségi párt,) tegnapi értekezletén elhatározta, hogy közelebbi alkalomra halasztja azon kérdés eldöntését, hogy mily magatartást tanusitson a párt gr. Apponyi határozati javaslatával szemben, ha az szavazásra kitüzetnék.

(Az országgyülési egyesült ellenzék), tegnap este tartott értekezletén, a közigazgatási reform kérdése felett hosszasabban tanácskozott. A tegnapi értekezlet határozatot még nem hozott, miután a tárgyalás e kérdés felett nem fejeztetett be s a párt azt ma tartandó értekezletén folytatni fogja.

(Képviselő választás.) Kanizsáról távirják: Pártunk jelöltje Füzesséry iránt általános lelkesedés, Kormánypárt-jelölt tervezett programmbeszédét nem tartotta meg; elutazott. A gazdasági körben tartott pártértekezlet Füzessery lejövetelét sürgeti, Karakás visszalépett. Füzessery megválasztása bizonyos.

A költségvetési vita.

— február 23.

Madarász Jenő kijelenti, hogy nem fogadja el a költségvetést. Magyarország önállóságát és függetlenségét tekinti a főczélnak, mely után törekedni kell s azon kormánynak, mely ezt akarja elérni, még deficzites költségvetést is megszavazna. A jelen kormány iránt azonban, mely a közösügyes alapon áll, bizalommal nem viseltetik s azért nem fogadja el a költségvetést, hanem pártolja Helfy határozati javaslatát. (Helyeslés a szélső balon.)

Turgonyi Lajos nem viseltetik a kormány iránt bizalommal, mely a közönséges alapon áll s melynek ugy kül-, mint bel-, valamint gazdasági és pénzügyi politikáját határozottan elitéli s Helfy határozai javaslatát fogadja el. (Helyeslés a szélső balon.)

Turgonyi után Széll Kálmán szólal fel.

Széll azzal kezdi, hogy nem szólalna fel, ha az ország közállapotait nem tartaná oly végtelenül sulyosoknak. A pénzügyi kérdés ma sem vesztette el domináló jellegét. Egy tekintet a költségvetésre s a zárszámadásokra, tisztán mutatja hová jutottunk?

Szóló részletezi a költségvetést és azon eredményre jön, hogy mig 1874-től kezdve sikerült a deficzitet csökkenteni, a jelen budgetben, az mégint emelkedik. A deficzit, mely 74-ben 60 millió volt, 77-ben 26½ milliót tett ki.

S bár az agió csökkenése folytán 77-hez képest, 3 millióval kevesebb most e kiadás, bár most az uj kigyezés folytán 9½ millióval több a bevétel; az 1880. előirányzatban 3½ millióval több a deficzit, mint 77-ben a zárszámadások szerint volt. (Nagy mozgás.)

Nem lehet tehát nem jogosultnak tartani azt a kérdést, hogy mint fog a nemzet ezzel megküzdeni? (Élénk, hosszas helyeslés..) Jövedelmeink 53 százalékát az adósságok kamatjai veszik igénybe, beligazgatásra nem marad több, mint 18 millió, kinek lelke ne szorulna össze a ténynél? S ebből kell maradni még valaminek Bosznia részére is. (Általános hoszas mozgás, taps és éljen.)

Ily körülmények között, mint mondhatni, hogy a pénzügyi helyzet javul? (Zajos, hosszas helyeslés.)

Szóló ezután áttér a boszniai okkupáczióra, s kifejti, hogy az okkupáczió mily sulylyal nehezedett budgetünkre, s mily veszteséggel járt?

Mi következik mindebből? Szóló a jelen viszonyok között csak a távolabbi jövőben véli a budget ellensulyát helyreállithatni, de ha a czél messzebb is, azután törekednünk kell.

Összes erőnkkel arra kell törekednünk, hogy a további sülyedéstől megmeneküljünk. Szóló számos részletet sorol elő, melylyel államháztartásunkon lendithetni. A fősuly azon függ; hogy indittassék meg az akczió összes állapotainak javitására.

Szóló beszédét igy végzi: A költségvetést általánosságban elfogadom; de fölvettetvén ez alkalommal a bizalom kérdése, ki kell jelentenem, hogy a jelen kormánynak a bizalmat meg nem szavazom. (Hosszas élénk éljenzés s taps. Nagy mozgás.)

Széll után Tisza állt fel.

Az ülés tovább foly.

Wagner Károly alapitvány.

Debreczen, febr. 24.

Az 1879-ik év utolján erdészeti szakunk, általában annak minden hivét, a magyar erdészet fejlesztését pártfogoló hazafiakat azon szomoru és lesujtó hir, miszerint Wagner Károly, a magyar erdészeti irodalom uttörője, ezen szakirodalom egyik megteremtője, a bőtudományu, vasszorgalmu, igazságszerető, az állami érdekek, mint mindenkor az egyes erdőbirtokosoknak tanácsadásaival szolgáló hü hazafi élni megszünt, méltó bánattal tölté el a kebleket, ugy egyszersmind maradandó emléket költött fel minden hazafi keblében, a magyar erdészet terén kimagasló férfiu irányában.

Ez utóbbi körülménynél fogva az orszg. erd. egyesület a nagy férfiu emlékét örökbecsü intézménynyel kivánván fentartani:

Wagner Károly emlékére alapitványt tett, melynek czélja: hogy a befolyt tőke kamataiból oly erdőtisztek segélyre szorult özvegyei vagy árvái, kiknek férjük vagy atyjuk az egyletbeni belépéstől kezdve állandóan öt éven által annak tagjai voltak, évenkénti segélyben részesittessenek.

Amennyiben ezen alapitvány jótéteménye az erdészeti szakot szolgáló egyének javára alapittatik, legközelebb a hazai erdészeket, erdőbirtokosokat érdekli első sorban, érdekli tágasabb körben a magyar erdészetet pártfogoló nagy közönséget is, a midőn ha csekély adakozásaival az alapitványt megbővitik, egy részről Wagner Károly hálás emlékét örökitik meg, másrészről az erdészet terén az országot s közügyeket szolgáló, saját honfiai árváinak s özvegyeinek nyujt sok esetben menttő segélyt.

Felhivom azért ezen ügyet pártfogoló t. közönséget, hogy tetszés szeriuti adakozásaikat a vasárnaponkint a városháza tanácsnoki termében nyilvántartandó ivre bejegyezni sziveskedjék.

Az eredmény, illetve az adakozási öszszeg az orszg. erd. egyletnek fog beküldetni; egyszersmind az „Erdészeti Lapok" hasábjain koronként köszönetteljesen nyilvánosan nyugtáztatni.

A v. erdészeti tisztikar nevében:

Zivuska József,
v. oklv. erdész.
Az orsz. erd. egylet r. tagja.

Debreczeni szinház.

(D.) Febr. 21, 22, 23-án **A proletárok**. Szinmü 4 felv. Irta Csiky Gergely.

Csiky napjainknak kétségtelenül legtehetségesebb drámairója. Tisztában van a drámairás feladatával és törvényeivel, ismeri a szinpadi hatás eszközeit s erőltetés nélkül birkózik meg mindegyikkel. S ezek egy drámairónál nem mindennapi előnyök. A közelebb feltünt drámairók közt alig akad valaki, ki e tekintetben vele versenyezhetne; leginkább Várady közeliti meg. Azonban, mig ennél inkább a költőiség, nála a szinpadi hatás szerepel. Várady idealista, Csiky, ha nem is egészen, de legalább jórészben realista. Várady költő, Csiky drámairó a szó szoros értelmében. Csak a Tamorá s az Ellenállhatatlan — jusson eszünkbe.

Csiky realismusa s drámairói talentuma legerősebben e darabjában, a Proletárokban jelentkezik, mely sok tekintetben méltó a figyelemre. Először is az első társadalmi szinmü, mely minden tekintetben megállja a helyét, mely napjainkba nyul s korunkat festi vastag szinekkel; másodszor a legkitünőbb darabja Csikynek s harmadszor korunk realismusa megdöbbentő alakban nyilatkozik benne.

Eddigi drámairóink, Csikyt sem véve ki, folytonosan más világban kalandoztak; nem akartak vagy nem mertek itthon maradni, saját életünkbe pillantani s innen markolni fel ez anyagot; pedig mennyi komikus és tragikus alak bolyong itt szüntelen s milyen hálás a feldolgozásra! Csikyé az érdem, hogy ezt megkezdte s bátorságot adott az utánajövőknek. A Proletárok méltó megkezdője s utmutatója ez uj iránynak minden realis tulhajtása mellett is, mert, hogy realismusa tulhajtott, az kétségtelen, hogy egyebet ne emlitsünk, csak Senki Gáspárt hozzuk fel ez állitás némi igazolására. Legyen akármilyen sülyedt, fásult a környezet, mely körülveszi: gyermek, ilyen, nem existálhat. Szinihatása mindenesetre van, de alakja el nem fogadható. —

Aztán, ha a lapok által emlitett roppant hatás okait mélyebben kutatnók, mindenesetre akadnánk szemekre, melyeket kritizálni lehetne.

Ezekre azonban se tér, se idő sincs. Ami általános igazság ez: A proletárok kitünő modern társadalmi dráma.

Törökné Kamillát, pár jelenetet leszámitva, határozottan rosszul alakitá mind a háromszor. Ennek a rosz és felületes felfogás volt az oka. Timóttal egyetlen szóváltása sem sikerült. Valóban csodálkozunk, hogy Törökné ennyire eltévedhetett. — Timóttal szemben Kamillának rafinirt képmutatónak kell lennie, ki valósággal adja a vértanu özvegyét, ki szivességet, jóságot, nyájasságot mutat, hogy a legkisebb árnya se tünhessen fel ama gyanunak, mintha Timótot behálózni akarná. Törökné ennek parodiáját adta s ezt is a leghétköznapibb fogásokkal. Ő nem képzelte magát a Kamilla helyzetébe, csak játszá e szerepet a szinpadon, egyenes számitással az olcsó tapsokra, amelyek járták is bőviben. — Hiszen ha a Kamilla-félék egyetlen olyan mozdulatot tennének vagy hangot ejtenének is ki mint Törökné Timóttal szemben: a legbárgyubb „birkának" is észre kellene azt venni az első pillanatban. Persze Foltényinek, a szinésznek, ha el akarja játszani szerepét, ezt nem szabad észrevennie. Csupa hamis hang és álpathos vont az egész, mely a müérzéket csak boszontotta. Ez az egész pedig a felületes felfogásból eredett. Sok kifogást lehetne még tenni más helyeken is lépten-nyomon, de a tér nem engedvén, végül egy sikerült jelenetet konstatálunk: a részegségit. A többi nem méltó a Törökné nevéhez.

Dömjén Rózsának Irén egyik legjobb szerepe és ha még tanulmányozza, bravour-szerepe lehet.

Ferenczy, Benedek, Foltényi és Traversz is megállta helyét. Részletesebb megjegyzéseket ezuttal nem tehetünk.

Lauerné, bár igyekvő és használható szinésznő, nem Elzának való; erre se tehetsége, se alkata, se megjelenése nem elegendő. Sajnáljuk, hogy Latabárné nem adhatta.

Szathmáry Mosolygót a gazból a becsületest helyesen adta, de a gazembert nem. Ennek alakitásához tanulmány kell. —

Nem maradhat emlités nélkül még Takácsné, ki Borcsát tökéletesen személyesité, bár nem is kifogástalanul.

Karczag Klimóczit, a sentimentalis helyeket kivéve, eltalálta; ezekben hypersentimentalis volt s parodizált, épen mint Törökné természetesen helytelenül.

Hajdan és most.

— B. — Bizony nem kell Mathuzsálem életidejét elérnie a mai kor emberének, hogy gazdag tapasztalatokkal dicsekedhessék, mert egy pár évtized alatt annyira fel lett forgatva a köz-, társadalmi- és családi-élet, hogy ha a mai ember tükörbe tekintve, hajdani hasonmását látná ottan, meglepetve kérdezné, hogy: „kihez legyen szerencsém?"

Kár, hogy az átalakulásnál nem követjük a lepke példáját, mely az idomtalan s telhetetlen kártékony hernyóból pompás szinü röpke pillangóvá alakul át. Csakhogy annak átalakulása önkénytelen, mig a miénk — gyalázat a társadalom azon tagjaira, kik az árral önkényt usznak — teljesen a mi hibánk.

* * *

Hajdan az értelmiség mutatott jó példát a népnek polgárerényekben,
most szintén példát mutat, de miben? érdekhajhászat, önállótlanság, megvesztegethetőség és a czivilizáczió ezerféle büneiben.

* * *

Hajdan jótékony áldozatoknál alapelv volt: „Ne tudja a bal kéz a mit a jobb ad",
most alapelv: „Vedd vissza balkezeddel a mit a jobbal adtál."

* * *

Hajdan azt tartották „Igazmondás nem emberszólás,"
most „Szólj igazat beverik a fejed."

* * *

Hajdan a leány nem jött addig eladó számba mig sütni, fonni, varrni főzni meg nem tanult,
most ezen szép tulajdonok helyett elégnek tartják, ha ki tud „sütni" maga részére egy házasságot, s e végből be tud „fonni" egy fiatal embert hálójába, kit is ügyesen „lefőzvén", nyakába „varrja" magát.

* * *

Hajdan ha valakit hitelezője megszoritott zálogba adta a kuriáját, meg az egész vagyonát, s keresett magának valami hivatalt, vagy felcsapott gazdatisztnek s megfogta a dolog végét,
most a kit hitelezője megszorit, áttáblláztatja minden vagyonát feleségére vagy ha az nincs kiskoru gyermekére, s mig jóhiszemü hitelezői szemöket törlik, ő maga a „tiszta" birtokban átadja magát az uri kényelemnek. —

* * *

Hajdan az ily hamisan bukott ember kidobott szemetje volt a társadalomnak, s mivel senki kezet nem fogott vele, igyekezett prédájával legalább a harmadik megyébe elvonulni.

A „DEBRECZEN" TÁRCZÁJA.

Napoleon magán élete.

— Regényes korrajz. —

IV.

Bernard és pere. — Felmentetése.

(81.

Mi azt mondottuk, hogy az ily itélet, ily esetben mint ez, várható volt. A birák bármily ajánlatai sem képesek egy esküdtszéket se feltartóztatni attól, hogy egy állampert politikai szempontból tekintse. Miután a közönséges és egyenes gyilkosságokra külföldön való megbüntetésére kibocsátott parlamenti okmány előkerestetett, hogy egy szökevényt, egy zsarnok uralkodó élete ellen szőtt összeesküvés miatt üldözzenek, és miután azonkivül tisztán állott, hogy a per egy diplomatikai vihar, és miniszterváltozás következménye volt, igen könnyen elgondolhatjuk, hogy miképen képzelte magának az esküdtszék, hogy a törvényt, egy politikai czélra igyekeztek kifesziteni, s hogy az ő kötelességük a játékot meghiusitani. Az angol középosztály rakonczátlan elszántságával vonakodtak őt valamint a közönség is a törvényszéktermében Bernárdzt csupán gyilkosnak tekinteni, mint Bartelemit vagy Lanit. Ő benne, még ha a tanuvallomás teljes volt is, csak egy összeesküvőt látták uralkodó ellen, ki maga is erőszakkal foglalta el trónját, és a mely hatalom, erőszak ellen bár nem szabad, mégis épen oly kevésbé oly nemü bün volt, mint a közönséges gyilkosság. Egy oly országban, mint Francziaország, hol minden fennálló hatalom vér által alapittatott meg, nem kell a dolgokat angol sinórmérték szerint mérni. Izgatás és önsegitség épen oly magukban értetők ott, mint nálunk egy Bill, az ő háromszori felolvasásával. Mi a mi katholikusaink emanczipatiójáról szólunk, reform okmányainkról és a mi szabad kereskedelmi okmányainkról; a francziáknak meg van az ő juliusi három napjok, három februáriusi napjok és deczember 2-ik napjok. Miért lenne tehát Bernárd, még abban az esetben is, ha bünös volna, az angol erkölcstan szigoru szabályai szerint elitélendő? Hadd csinálják ki ezt maguk közt a francziák. A köztársaság fennállott és erőszakosan halomra döntetett; a császárság következett utánna, és ezt is halomra igyekeznek dönteni. Miért forgatnánk mi el törvényeinket és törvényszékeinket, miért mocskolnánk be vérrel, hogy egy lelkiismeretlen pártot a másik ellen védjük? Ilyen formán okoskodik az osztály, melyből az esküdtek vétettek és könnyen elgondolhatjuk, miután a közönség oly izgult volt, hogy maga az esküdtszék is az ő ösztönök részét velük együtt éreztete. Felhasznált egy kis ürt, a bizonyitékok lánczolatában, hogy az ő politikai értelmükkel összehangzó itéletet hozzon, és hogy ellenszenvet maga a per elve ellen kimondja. Itéletük szerint nincs hivatásunk véleményt nyilvánitani, csak gondoljuk, hogy várható volt, és hogy a kormány legjobban tenné, ha minden további törvényes üldözéssel a vádlottak ellen felhagyna. Harmadik Napoleon visszaemlékezhetik, hogy az ő társai Vaudrey és Laity, 1836-ban felmentettek, ámbár fegyverrel a kezökben fogattaták el; az Old-Bailey-esküdtek itélete tehát, nincsen előzményi eset nélkül a történelemben. Azon dolog, hogy az embereknek nemcsak itélőtehetségük, hanem szenvedélyük is van, és egy oly keserü ellentét után mint az, mely a jelen év kezdetét jelezte, készen lehetett reá lenni, hogy az esküdtek, nemcsak a tanu kihallgatást, hanem itéletük következményét is szemügyre veszik, és hogy a hallgatók rokonszenvüket egy öszszeesküvés iránt hangosan ki fognák fejezni; ámbár ők az orgyilkosságot utálják."

„A jelenetek, mely a nem bünös kihirdetése után az esküdtszék elnöke által, következtek, — leirhatatlanok. Legelőbb is egy oly jelenet történt, minő egy angol törvényszéknél, még soha se fordult elő. Hangos örömkiáltás hangzott le a galleriáról, és áthatolt az a terem alsó férhelyeibe is, s tovább, ki, egészen az utczára, hol sok kiváncsi várta a per kimenetelét. A fogoly, lobogtatta zsebkendőjét, sokan a jelenvolt asszonyok közől ugyanazt tették, és Lord Campbel, hiába igyekezett a zsibajt lecsendesiteni. Ugy ő, valamint a többi birák, legillendőbbnek tartották, viszszahuzódni, hogy a tüntetést jelenlétükkel, ne szentesitsék, és távollétük alatt kiáltá Bernárd: „Uraim! Ezen itélet az igazság kifejezése! — Én nem vagyok bünös, és ez igazolja, hogy Angliában, még szabadság van, és minden időben fog lenni; hogy a zsarnokságot mindenha és mindenütt megsemmisitse. — Minden tisztelet az angol esküdtszéknek!" — Most a fogoly, a többi pontok alól is, formaszerint fölmentetett az esküdtszék által; miután az Attorney-General kinyilatkoztatta, hogy a kormány ezen további vádpontoktól eláll, és a Lord-főbiró, ezen eljáráshoz beegyezését tolmácsolta. — Ekkor elhagyta a fogoly — ki védőivel egymás után kezet fogott — a termet. — Birák és nézők eltávoztak, és az esküdtek a sokaság által az utczákon hangos felkiáltásokkal üdvözöltettek; — visszatértek, a London-Coffée-House-ba, hol bérben laktak. A zsibongás és izgultság miatt, egészen elfelejtette a Lord főbiró, — mint mindig szokás, — fáradságukért, nekiek köszönetet mondani.

(Vége.)

most felemelt fővel jár volt körében, melynek nincs elég erkölcsi érzéke vagy ereje, hogy magából kidobja.

* * *

Hajdan a ki lopott vagy csalt, nyilvánosan állitottak ki pellengére a közmegvetés elé, most ha valamely nagyobb lopást vagy csalást, közvagyonok eltolvajlását, közbizalommali aljas visszaélést valamely lap nyilvánosságra hoz, s a bünt saját nevén nevezi meg, többen akadnak olyanok, kik nem az elkövetett büntényen, hanem annak kiméletlen megrovásán botránkoznak meg, jelétül annak, hogy a korrupcióba már beleélték magukat, de az igazságnak hangja, mely többnyire érdes, ilyesmihez nem szokott füleiket nagyon sérti.

Nyilatkozat.

Rábay és szoboszlai Tóth Dánielnek.

Derék ember kend, öreg! Kár, hogy nem is nemes. No mert akárhogy haragszik, de azt nem tagadhatja el, hogy Hajdumegye épen tőle tagadta meg a nemességet. Ősei pedig csak ettől a „független" Boeskaitól nyerték a nemességet, a kinek szellemi örököseit kend vén banya módjára kinyelveli.

Lássa kend, én még nem is szólottam kendhez, s már kend nyolcz frtos nyiltteret eresztett meg ellenem, a helyett, hogy beszélne kend arról, a mit lapomban egyik munkatársam a kend hóbortos bolondságairól irt. Azt pedig tanulja meg kend, hogy ha kendnek elég esze lett volna ki nem adni „verseit", akkor nem szólott volna kendhez a kutya sem.

Almosnak joga volt beszélni arról a füzetről. Neki is tartom fent az érdemleges választ, a mit bizonyára meg is találhat kend az „Ebresztő" jövő és azután következő számában. Most csak azt akarom mondani, — hogy kend akármit beszél: megmaradt annak a minek született.

Engedtem lapomban a czikket ellene megjelenni azért, mert én is ostobaságnak tartom „verseit," a miket kend a „Debreczeni Ellenőr" tegnapi számában 8 frt dij lefizetése mellett védelmez.

Álmos barátom azt üzeni általam, hogy tartson kend készletben nehány „nyolcz frtot", hogy irodalmi termékeit s „nemes" ostobaságait a „D. E." nyilt terében az idők folyamán minél többször hozhassa napvilágra.

Kendnek a személyét különben szeretem.

De eszét csak annyira becsülöm, mint a hogy azt kend oktalanul ellenem tett kifakadásaiban bemutatta. A „D. E."-t is üdvözlöm, hogy nyilttérbe szoritott irodalmi rovatából minél több 8 forint vándoroljon á kiadó zsebébe. —

Már azért meg engedjen meg kend, hogy én nem tartom magam „nemes" embernek, oly értelemben, mint kend. Mert én tisztelem a 48/49-iki törvényhozást s becsülöm az eszmét, hogy e szerencsétlen „nemesi" kiváltság eltöröltetett. Annyira pedig még nem sülyedtem alá, hogy őseim erényével én dicsekedni merészelnék a magam érdekében, épen ugy, mint a régiek politikai vagy társadalmi botlásaiból eredő következményeket nem tartom magamra nézve kötelezőnek, annyiban, a mennyiben a viszonyok közt egyéni nézeteimet kifejezni lehető.

Szóval, mameluk nem vagyok s ostoba rögeszméket nem ismerek. Érti kend?

A többit az „Ébresztő"-ben elmondja kendnek Álmos barátom. Én most jó egészséget kivánok kendnek. Az öreség iránti tisztelettel, Debreczen, 1880. febr. 24.

Szalmári Károly,
az „Ébresztő" szerkesztője.

UJDONSÁGOK.

* **Eljegyzés.** Hódy Béla ref. egyházi hivatalnok, tegnap jegyezte el, Biró Bertha, kisasszonyt, Biró János polgártársunk szép s kedves leányát.

* **Nyilt köszönet.** Az „Alföldi takarékpénztar" a kereskedői koroda részére 10 ftot kegyeskedett adományozni. Fogadja ezen nemes adományáért hálás köszönetemet. Debreczen, febr. 23 Szepessy Antal kereskedő testületi elnök.

* **Halálozás.** Városunk szülötte Tóth Ödön orvos jelöltet sulyos csapás érte; édes anyja, Tóth Andrásné született Jerémiás Juliánna 54 éves korában f. hó 23-án este hosszas betegeskedés után jobb létre szenderült. Temetése holnap délután 2 órakor leend. A halálozásról kiadott gyászjelentés következőleg hangzik: Tóth Ödön szigorló orvos, valamint testvérei: Vilma és Juliska fájdalomtól telt szivvel tudatják édes anyjok néhai Jerémiás Juliánna férj. Tóth Andrásné asszonynak folyó hó 23 kán esteli 7 órakor, élte 54-dik évében történt csendes elhunytát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 25-én délután 2 órakor piaczutczai 1711-dik számu háztól a reform. kistemplomban tartandó gyászszertartás után a czegléd-utczai sirkertben fognak nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre a boldogultnak rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Debreczen, 1880. február hó 24.

* **Köszönetnyilvánitás.** Rokonaim, jó barátaim, ösmerőseim általában véve az igen tisztelt részvevő közönség fogadja szivből eredő hálámat, felejthetlen testvér bátyámnak néhai Böszörményi Istvánnak végtisztességtételen történt megjelenéséért, melylyel mély bánatunkat és szomoruságunkat enyhiteni ohajták. Böszörményi Gábor és családja.

* **Verhovay Gyula** betegsége alatt tegnap előtt délután másodszor koesizott ki barátjai kiséretében. A sugár-ut végén kiszállva a kocsiból, egy-két negyedórát sétált a tavaszi első verőfényen, aztán látogatást dr. Füzeséri Gésa ur családjánál; ez első látogatása annyi kinos hét után. Az egész kirándulás mintegy két óráig tartott s láthatólag üditőn hatott Verhovay Gyulára, ki leszámitva balkarja sajgását, most már egésen jól érzi magát.

* **Arverés.** A városház udvarán f. évi mártius 5-én délelőtti 9 órakor, különféle ruhanemüek, házieszközök, lőfegyverek és pisztolyok fognak a helybeli kir. ügyészség által nyilvános árverés utján eladatni.

* **Dengi János** tanárnak általunk már emlitett szomorujátéka, „A bányatiszt" rövid idő alatt készen lesz. — Szerző szivességéből lapunk egyik közelebbi számában már hozunk belőle mutatványt. Előre is felhivjuk rá olvasóink figyolmét.

* **Hogy csinált az üvegestól szerencsét?** Ámulva, bámulva ballagott Jankó az utczán. Bámultában egy arra robogó fiakkertől annyira megijedt, hogy elvesztette lába alól a flasztert, s mindenestől, üvegestől végig esett a járdán. Szegény Jankó ott hevert a földön, s a sok szép, drága portéka diribe-darabra törve a lueskos kocsiuton. Ki tudja mi lett volna belőle, talán nem is vándorolná többé est a nagy Magyarországot, ha az arra járó-kelő samaritanus publikum meg nem illetődött volna szánalomra méltó arczán. — Az összetört portéka ára csakhamar bőven összejött a Jankó zsebébe, és bár elég nagyot esett, de ilyen könnyen nem adott még ő tul soha a portékáján.

* **Névváltoztatás.** Kubicsek Alajos a Foncière pesti biztositó intézet helybeli főügynökségének egyik tisztviselője belügyminiszteri engedélylyel „Kubai"-ra változtatta nevét.

* **Sertés a tükör előtt.** Folyó hó 17-én B. Albertné beregszászi lakos sertése R. Lébi házába tolakodott, s annak konyhájában lévő kenyér elköltéséhez minden kinálás mellőzésével hozzá látott. — Észrevévén ezt az élelmes házi ur, hogy ebből is magának tőkét csináljon, rázárta a sertésre az ajtót, s maga a rendőrséghez futott, hogy ez a tettest rögtön a szinhelyen fogja el. A sertés azonban megunta a fogságot, s minthogy a szobaajtóját a gazda nem csukta be, benézett oda is, s az alacsony szekrényen levő tükörhöz érvén, ott társát vélte látni, s agyarával azt össze zuzta, — s majd száját megsebezvén, a divánra ugrott, s az a fölött függő tükröt is összetörte. Ily helyzetben találta meg az odaérkezett házi gazda és rendőri megbizott.

* **Inség enyhitése.** Mármaros-Sziget-város közgyülése tekintettel a hallatlan drágaságra, 400 frt drágasági pótlékot szavazott meg a városi hivatalnokok számára.

* **Elefánt mint tüzoltó.** Moszkvából jelentik a következő kedélyes esetet: A mult csütörtök és péntek közötti éjjelen a zoologiai kert irodájában tüz ütött ki. Ezen alkalommal a nagy elefánt oly buzgalmát tanusitott az oltás s mentés körül, mely bizonyára kiváló kiváló helyet fog neki biztositani a természetrajzi könyvekben. Alig vette ugyanis az állat észre a tüzfényt és a rohanó szomszédokat, letépte láncait, a tóhoz sietett és egy nyilt helyen viset meritett, melylyel félretolva a tüzoltók hordaját, oltani kezdte az égő házat. A befejezett munka után nyakára kapta vezetőjét és önként visszatért osztályába, hol extraporczió szénát répát stb. kapott „buzgó" közreműködéséért.

A fővárosból.

\+ **Furcsa vendég.** Az István-téri 16 számu házban lakó Iszkovitz Hermann nevü lakóhoz K. J. nevü ismerőse ment szállására. K. J. ur felhasználva az alkalmat, midőn a házbeliek nem voltak otthon, összepakolta házigazdájának ágynemüit, s ugyanazon házban levő zálogüzletben elzálogositá. Iszkovitz az egész város zálogüzleteit bejárta, mig megtalálta ágynemüit, — mert legutoljára kereste abban a házban a hol lakik.

\+ **Böjti mulatságok.** Az éjjel az ákácfa utczai Löwinger-féle táneszteremben nagy mulatság volt. A katonaság, tüzérek, bakák, huszárok sőt néhány furvézer által is volt képviselve. Persze, hogy görbe szemmel néztek a szinte ott mulató czivilekre, s nehányat közülök istenigazában elagyabugyáltak. Csakis a jelen volt altisztek közbelépése akadályozta meg, hogy a verekedés véressé nem fajult.

\+ **Egy negyven tagból álló** küldöttség járt ma Pauler Tivadar igazságügyminiszternél. A küldöttek Somogymegye tabi járásából jöttek fel, hogy a fiók telekkönyv ne Karádon, hanem Tabon állittassék fel. A küldöttség szónoka Dömény Pál ádándi jegyző volt, kinek szavaira Pauler megigérte a küldöttségnek, hogy ügyöket meg fogja vizsgálni. Ezután a küldöttség Tisza Kálmán miniszterelnökhöz ment audientiára, s kérte, hogy pártfogolja a tabaiakat a karádiak ellen, kik szinte aspirálnak a telekkönyvre.

\+ **Öngyilkosság.** Tegnap délelőtt egy tisztességesen öltözött, 30 év körüli fiatal ember a rudasfürdő egy kádfürdőjében ereit felmetszette és igy véget vetett életének. — A szolgának, kivel az öngyilkos mielőtt a fürdőbe ment tréfásan beszélgetett, feltünt, hogy a vendég nagyon hosszu ideig használja a fürdőt. — Kopogtatott tehát az ajtón; de mivel feleletet nem kapott, azt kinyitotta. Az öngyilkos a fürdő márvány padolatán feküdt egy vértócsában s a gyorsan hivott orvos már csak a halált konstatálhatta. Az öngyilkos kiléte nem tudatik. Hullája bonczolás végett kórházba szállittatott.

DEBRECZENI SZINHÁZ.

138

6. Bérlet 8. sz.

Szerdán febr. 25-én

Lecovreur Adrienne.

Szomorujáték 5 felvonásban.

Felekiné a nemzeti szinháztól, mint vendég.

Szabó József,
felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

Foncière, Pesti biztositó-intézet

(1864-től 1870. év végéig „Pesti biztositó-intézet" czég alatt)

BUDAPESTEN.

Részvénytőkéje 12,500.000 frank egyenlő **tiz millió forinttal aranyban,**

melyre készpénzben befizettetett:

12,500.000 frank, egyenlő **öt millió forinttal aranyban.**

Dij- és kár-tartalékyi körülbelül . . . . . 2,500.000 frtra
és évi dijbevételei . . . . . 3,000.000 „ rugnak.

A társaság, mely eszerint a leggazdagabb és a legnagyobb biztositókat nyujtó biztositóintézetek sorába tartozik, a legméltányosabb feltételek és a legolcsóbb dijtételek mellett nyujt biztositást:

I. tüz, villám avagy robbanás által keletkezett tüzkárok ellen, melyek épületeket, gyárakat, gépeket, eszközöket, butorokat, marhaállományt, valamint szabad ég avagy födél alatt elhelyezett takarmány- és mezei termesztményeket érhetik;

II. jövedelem-veszteség ellen, mely valamely gyár vagy bérház leégése avagy felrobbanása folytán a gyártulajdonosra nézve a gyár szünetelése, a ház tulajdonosára nézve pedig a bérház lakhatlansága következtében keletkezett;

III. ablakok, ajtók és butorok tükörüvegein eshető törés-károk ellen;

IV. szállitmány-károk ellen vizen és szárazon szállitott javakra nézve;

V. jégkárok ellen mindennemü mezei termesztményekre nézve;

VI. az ember életére mindennemü módozat szerint.

Előforduló károk a legméltányosabb módon rendeztetnek és fizettetnek ki. (A Pesti biztositóintézet fennállása alatt károk fejében 22 millió forintot o. é. kifizetett.)

Bővebb felvilágositással a legkészségesebben szolgál az alant megnevezett képviselőség.

IGAZGATÓSÁG:

Pejacsevich Márk gróf, elnök. Kochmeister Frigyes báró, Laczkó Antal, alelnök. Igazgatósági tagok: Aebly Adolf, Feldman K. G., Figdor Károly, Dr. Loisch Ede, ifj. Rádai Gedeon gróf, ifj. Schenk Adolf, Swobentz Alajos, Dr. Wüllner Antal, Wolkenstein-Trostburg Lipót gróf. Vezérigazgató: Schön Vilmos. Vezérigazgató helyettes: Fuchs Károly igazgató.

A debreczeni főügynökség (a Csanak-féle házban). Titkár: **Bekény Ottokár** ur.

80.

Poudre de Serail.

Blahàné Louiza müvèszné kedvencz arczpora.

Ezen arczpor, vegytanilag tökéletesitve, minden ártalmas szerektől mentes és oly kitünő tulajdonságokat egyesit, hogy minden eddig a kül- és belföldön készitett porokat sokszorosan felülmulja; nagymérvü federeje az arczot az időjárás kellemetlen befolyásától megóvja, az arczuak és a testszinnek ifju és természetes szinezetet kölcsönöz, ugy hogy a legélesebb szem sem képes a port rajta észrevenni, mely kitünő hatásaiért **Blahàné Louiza** asszonyság következő sorokkal tüntette ki:

Tiszt. Müller J. L., ezelőtt Vadász Ferencz özv. utóda, illatszerész urnak Budapesten.

A **Poudre de Serail**, melyet ön feltalált, **valóban kitünő és nemében páratlan**, mert nemcsak az arczon láthatatlan és tartós, de egyszersmind rendes használatnál ártalmatlansága által az arczra oly különös jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczpornál nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságaért jövőben mint kedvencz arczporomat kizárólag fogom használni és meg vagyok győződve, hogy felülmulhatatlan jóságaért, általános elismerésnek fog örvendeni.

Tisztelettel

Blaha Louiza.

CREME POMPADOUR.

Az illatszert terén jelentékeny párisi kitünőségekkel való összeköttetéseim folytán sikerült a világhirü és fölötte hatásos „CREME POMPADOURT" egész eredeti tisztaságában és erejében előállitanom. Ez azon szer, mellyel e hirneves asszony egész agg koráig főnn tudta tartani csodaszépségét anélkül, hogy az egészségének ártott volna; azért nem mulaszthatom el a t. hölgyvilágnak azt a leghathatósabban ajánlani. E kitünő szer jóval felülmul minden eddigi e nemü gyártmányt. Egy tégely ára használati utasitással **1 frt 80 kr.**

Csak azon készitmény valódiságáért kezeskedem, mely védjegyemmel el van látva. Legnagyobb választék valódi francsi és angol illatszerekben.

Minden doboz Poudre De Sarail a mellékelt bejegyzeti védjegygyel van ellátva, 50 kr. és 1 frt dobozokban; valódi minőségben csupán a feltalálónál Müller J. L., ezelőtt Vadász Ferenez özv, utóda, illatszerész a „Virág királynő"-hez Budapest, koronaherczeg-utcza 2. szám kapható.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

A DEBRECZENI
IPAR- ÉS KERESKEDELMI bank

4-dik számu szelvényeit 1880. február 23-dikától kezdve

7 frt 50 krjával o. é.

beváltja.

AZ IGAZGATÓSÁG.

314 szám.

ÁRJEGYZÉK.

az „ISTVÁN" gőzmalom

készitményeinek

készpénz fizetés mellett.

Árak ausztriai értékben

költségmentesen

KÖTELEZETTSÉG NÉLKÜL, DEBRECZENBEN

ingyen zsákkal.

	100 kiló
A. Asztali dara nagyszemü	28.40
„ szinte 80 kilós zacskóval	29.—
B. szinte apró szemü	28.40
„ szinte 80 kilós zacskóval	29.—
C. Dara középszerü	27.—
„ szinte 80 kilós zacskóval	27.60
0. Királylisztt	27.40
1. Lánglisztt	26.80
2. Montlisztt	26.20
3. Zsemlyelisztt különös	25.40
4. „ „	24.—
5. Fehér kenyérliszt 1-ső rendü	23.—
6. szinte 2-od „	21.80
7. Közép kenyérliszt 1-ső „	21.20
8. „ „ 2-od „	20.—
8½ Barna „ 1-ső „	18 80
8¾ „ „ 2-od „	17.40
9. Lábliszt	16.—
10½ Veres liszt	—.—
11. Finom korpa zsákkal	5 60
11. „ „ zsák nélkül	5.—
12. Durva korpa zsákkal	5.40
12. „ „ zsák nélkül	4.80
K. L. Kétszeres liszt simán őrölve	15.—
R. I. Rozsliszt 1-ső rendü	21.—
R. II. szinte 2-od „	—.—
R. III. szinte 3-ad „	—.—
R. IV. Rozskorpa zsákkal	—.—
„ „ zsák nélkül	—.—
A. K. Árpakása 00	30.—
„ szinte 0	24.—
„ szinte 1	—.—
„ szinte 2	—.—
„ szinte 3	—.—
„ Árpadara 5	—.
A. Arpa liszt 6	—.—

Debreczen, 1880. febr. 24.

A. B. C. 0—10 számig 85 kilo.
11. 12. . . . . 50 „
R. I.—III. számig . 85 „
R. IV. V. . . . 50 „
A. K. 00—5 számig . 50 „
Árpaliszt . . . . 85 „

Tisztelettel jelentem a n. é. közönségnek, hogy itteni

FÉRFI SZABÓ ÜZLETEMET

KÜLFÖLDI FINOM SZÖVETEKKEL

és idény czikkekkel bőven ellátván, bármi nemü és idényre való öltözéket megrendelés folytán pontosan és izléssel kiállitva készitek. Jelentem továbbá, hogy

FÉRFI RUHA-RAKTÁROMBAN

egész fekete salon öltözékek 28 forintért

nagy választékban kaphatók, ugyszinte

tavaszi felöltők, gyermek ruházatok

2 éves kortól kezdve, valamint

másnemü öltözékek

10 frtól 30 frtig saját szabásom és gyártásommal kiállitva;

a határozott árak készpénz fizetés mellett vannak számitva.

Legfőbb gondom van arra, hogy raktáromban

csinos szabás és legjobb munkával

kiállitott öltözékekkel, a jó izlésnek és jutányosságnak is megfelelve; és hogy a tőlem vásárolt kész ruha a kiállitást illetőleg épen olyan legyen mintha megrendelésre készült volna;

A HATÁROZOTT ÁRAKAT

pedig, melyek a mindkét félre kellemetlen alkut helyettesitik, ugy számitom, hogy a t. közönség nem szakértő részének már is megnyert bizalmát irányomban megtarthassam.

Tisztelettel vagyok a n. érdemü közönségnek

alázatos szolgája

Szedlák József,
férfi-szabó.

Tiszai Dániel

örököseinek

A SZÉKESFEHÉRVARI ORSZÁGOS KIALLITASON KITÜNTETÉST NYERT

KÖNYVNYOMDÁJA

ajánlja bárminemü könyvnyomdai munkának, u. m.: tabellák, rovatozott ivek, árjegyzékek, számlák, füzetek, gyászjelentések, körlevelek, röpiratok, meghivók, egybekelési- és látogatójegyek, falragaszok stb.

GYORS, JUTÁNYOS és IZLÉSES ELKÉSZITÉSÉT.

Debreczen, piaczutcza Vecsey ház.

Vidéki megrendelések a leggyorsabban eszközöltetnek.

Debreczen, 1880. nyomatott Tiszai Dániel örökösei könyvnyomdájában.